

TEL AVIV UNIVERSITY

LESTER AND SALLY ENTIN FACULTY OF HUMANITIES
DEPARTMENT OF HISTORY

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה למדעי הרוח ע"ש לסטר וסאלי אנטין
החוג להיסטוריה כללית

21.1.2010

לכבוד
גב' מיכל גוימן
ממונה תחום הערכת איכות והבטחתה
המועצה להשכלה גבוהה
ת"ד 4037
ירושלים 91040

שלום רב,

החוג להיסטוריה כללית מביע סיפוק מחוות הדעת ומקווה למימוש המסקנות במהרה.

בכבוד רב,
ה' יובל /
פרופ' גדי אלגזי
ראש החוג להיסטוריה כללית

העתקים: פרופ' דני לויטן, רקטור אוניברסיטת תל-אביב
פרופ' שלמה בידרמן, דקאן הפקולטה למדעי הרוח

ב' שבט תש"ע
17/01/2010

לכבוד
פרופ' דני לויטן
רקטור האוניברסיטה
כ א ן

מצורפת בזה תגובתי על ההערות מטעם הוועדה הסוקרת למכתבי לדקאן הפקולטה למדעי הרוח, פרופ' שלמה בידרמן מיום 20.7.2009.

המלצות הוועדה היו חשובות ומועילות ושימשו את החוג לבחינה של סדרי ההוראה. אולם, לצערי, מכתבי הנ"ל לא הובן, כנראה, באשמת כותבו, כהלכה. המכתב לא בא להעיד יותר "על סיפוק עצמי מאשר על רצון כן לשפר ולשכלל את דרכי ההוראה בחוג". אדרבא, הוא הסביר כי במשך שתי תקופות כהונתי כראש החוג, עשיתי – כפי שעשו ראשי החוג האחרים במשך השנים – מאמצים רבים ל"שיפור ולשכלול" – ובשום מקרה לא הרגישו "סיפוק עצמי". במשך כל התקופה האחרונה הוכנסו שינויים במערכת השיעורים – ובהם: שיעור מבוא חובה "ארון הספרים היהודי – מקורות לחקר תולדות ישראל", שיעור חובה "העולם היהודי בעת החדשה", סדנה (חובה לתלמידי מ.א.) "מקצועו של ההיסטוריון", שבה ניתנת הדרכה בשיטות המחקר וכד'. בשבוע שעבר התקיים דיון בשאלת ארגון מחדש של הקורסים בעת החדשה. אוסיף עוד כי כראש החוג עשיתי לא מעט ניסיונות "לפרוץ את החומות" בין החוג להיסטוריה של עם ישראל וחוגים אחרים (ובראשם, החוג להיסטוריה כללית), שלא תמיד צלחו מסיבות שאינן קשורות בחוג.

ביטוי מובהק למגמת ההתחדשות בחוג היא העובדה שבשנת הלימודים הנוכחית נפתח מסלול חדש – ללימודי ישראל – שהוא מסלול אינטרדיסציפלינרי, שבו משולבים קורסים מחוגים שונים בפקולטה למדעי הרוח ולמדעי החברה (מצ"ב חומר רלוונטי על מסלול חדש זה).

אשר להמלצות הקונקרטיות:

1. 'הרחבת אופקי הסטודנטים – במיוחד בלימודי הדוקטורט'. תלמידים לתואר שלישי שייכים למסגרת בית ספרית (במקרה שלנו: ביה"ס למדעי היהדות) באוניברסיטת תל-אביב, ולא חוגית. ביה"ס מחייב אותם לשמוע שיעורי השלמה המותאמים לנושא המחקר שלהם ושיעורים אלה נלמדים הן במסגרת החוג, הן במסגרת חוגים אחרים באוניברסיטה, על-פי העניין. תלמידי ב.א ומ.א. מופנים כאמור, במידת הצורך, לקורסים רלוונטיים בחוגים אחרים ובחוג שלנו. לעומת זאת, ההמלצה לארגן סמינר מיוחד של מבוא ל"דיסציפלינות ממדעי החברה" אינה נראית לנו ישימה.

2. הסילבוסים.

בעקבות המלצות הוועדה מקפידים מורי החוג על הכנת סילבוסים, הכוללים תמצית של נושא השיעור, מערך השיעורים, וביבליוגרפיה נבחרת. בהתאם להמלצה, החוג יקפיד שהמתכונת הזאת אכן תהיה אחידה בכל הקורסים.

3. ועדת ההוראה.

כאמור, מועצת החוג דנה לפחות פעמיים בשנה במבנה מערכת השעות. לעומת זאת, שיפור דרכי ההוראה נעשה על-ידי מחלקה מיוחדת בתוך האוניברסיטה האחראית לנושא זה. עם זאת, ראש החוג מפנה את תשומת לב המורים להערות רלוונטיות ב'סקר ההוראה'.

4. בהמלצות לא מובהר מה פירוש 'חידושי מחקר מארצות אחרות'. ובכל מקרה, ברוב הקורסים נעשה שימוש רב ב'תחום האינטרנט'.

5. שיעור החובה "ארון הספרים היהודי – מקורות לחקר תולדות ישראל" - כולל הדרכה במיומנויות שונות, כולל הדרכה לשימוש בספרייה ולמקורות מידע אחרים.

6. רוב המורים נוהגים במסגרת הסמינרים שהם מעבירים להקדיש שיעור מבוא להדרכה בכל הנוגע "לתכנים המיוחדים לכתיבה היסטורית". משנה הבאה ואילך יוקפד שדבר זה יהיה לנוהג בכל הסמינרים לתואר ראשון.

לסיכום, ראש החוג אינו מלא "בסיפוק עצמי" ההיפך הוא הנכון, הוא חבר בחוג כמו כל מורה אחר, שמח בהצלחת החוג ומוריו, מוטרד דרך קבע בשאלות הנוגעות לעתידו, איכות ההוראה ועושה ככל שלא ידו על מנת לקדם ולפתח את החוג, לשמור על מעמדו ולשפרו.

יורשה לי עוד לומר כי למיטב הבנתי, מתוך היכרות קרובה עם חוגים עמיתים באוניברסיטאות אחרות בארץ ובעולם, מערכת השיעורים בחוג ודרכי ההוראה אינם נופלים מאלה הנהוגים בכל אוניברסיטה אחרת שבה קיים חוג להיסטוריה של עם ישראל. החוג נדרש להתמודד עם ירידה במספר התלמידים (מגמה כלל ארצית) ועם פחות גדול במספר התקנים – ולעניות דעתי הוא התמודד עם המציאות הזאת בהצלחה, בשיתוף פעולה מלא בין מוריו, ובסיוע הנהלת האוניברסיטה והדקאנט.

המלצות הוועדה סייעו רבות לבדיקה העצמית של החוג ולשיפור הארגון ודרכי ההוראה ועל כך אנו אסירי תודה.

בכבוד רב

פרופ' יעקב שביט
ראש החוג

העתק: פרופ' שלמה בידרמן – דקאן הפקולטה למדעי הרוח
פרופ' דוד הורן